

Irodalmi est a múzeumban

Miriam Neiger Fleischmann irodalmi estje a Duna Menti Múzeumban – részletes beszámoló lapunk 8. oldalán

Mártírnap 2015

Ezúton értesítünk mindenkit, hogy a 2015. évi komáromi Mártírnapra június 14-én, vasárnap kerül sor. ■

Chanuka ünnepe

Chanuka ünnepe az idén december 16-án, kedden este kezdődik (első gyertyagyújtás).

Az utolsó gyertyát december 23-án, kedden este gyújtjuk. Az ünnep 24-én este ér véget.

Amennyiben chanuka gyertyára van szüksége, kérjük, jelentkezzen a KZSH titkárságán. Chag samech! ■

Chanukai meghívó

A Komáromi Zsidó Hitközség ezúton hív meg minden érdeklődőt chanukai rendezvényére, melyre **2014. december 21-én, vasárnap 14:30-kor** kerül sor a komáromi Tiszti Pavilon dísztermében. Fellép a Pressburger Klezmer Band Dél című új műsorával. Ünnepi gyertyagyújtás Riszovannij Mihály vezetésével. Köszöntse velünk a fény ünnepét! ■

Gratulálunk Komárom új polgármesterének!

A Komáromi Zsidó Hitközség levélben gratulált Stubendek László úrnak, városunk új polgármesterének, akivel közösen az elmúlt évek során számos koncertet és kiállítást szerveztünk. Bízunk abban, hogy együttműködésünk folytatódni fog. ■

Vendég a Menházban

November 23-án Izrael pozsonyi nagykövete Alexander Ben-Zvi úr volt a Shalom klub vendége. Képes beszámolóinkat decemberben olvashatják. ■

Nyertes pályázatok

Újabb pályázaton voltunk sikeresek a Balassi Intézetnél. Hamarosan indíthatjuk oktatási programunkat azoknak az iskolásoknak, akik szeretnének elmélyedni a komáromi zsidóság múltjának kutatásában. Felhívásunkat a HH decemberi számában olvashatják. ■

Gratulációk

Ezúton gratulálunk **Kollár Zoltánnak**, a KZSH vezetőségi tagjának 60. születésnapja alkalmából! Bis 120!

Orna Mondschein, lapunk állandó munkatársa PhD fokozatot szerzett az izraeli Bar-Ilan Egyetemen. Az irodalom terén végzett kutatómunkájának e mérföldkövéhez szívből gratulálunk!

Számadó Emese, a Klapka György Múzeum igazgatója regionális Prima díjban részesült. A KZSH nevében ezúton gratulálunk és további jó munkát kívánunk!

Mátraházi Ferenc (oktatási programjaink rendszeres közreműködője és lapunk olvasója) magyar-történelem szakos középiskolai tanár Tatabányáról a budapesti Élet Menete Alapítvány Kézdy György díjában részesült. A díjat ezentűl olyan embernek ítélik oda évente, akik hivatásuk során vagy egyéb tevékenységükkel kiemelkedő teljesítménnyel szolgálják azokat a célokat, amelyeket az alapítvány is sajátjának vall: hitelesen emlékezni és emlékeztetni a történelem meghatározó eseményeire, amelyek nemzeti, történelmi identitásunk részei. Gratulálunk! ■

Kérjük a támogatását!

Kedves Olvasónk! Kérjük, lehetősége szerint támogassa a Komáromi Zsidó Hitközség programjait, a HH megjelenését, épületeink, temetőnk felújítását.

2008. január 1-től támogatását az alábbi bankszámlaszámokra küldheti (támogatás személyesen a KZSH titkárságán és csekken is lehetséges):

Belföldi átutalás Szlovákiából:

26384962/0900 – Slovenská sporiteľňa vagy
10103804/5200 – OTP Slovakia

Nemzetközi átutalás külföldről:

A KZSH címe: Židovská náboženská obec v Komárne, Eötvösa 15, 94501 Komárno, Slovakia

IBAN: SK0609000000000026384962 SWIFT: GIBASKBX

Bakunk címe: Slovenská sporiteľňa, Palatínova 33, 94501 Komárno vagy

IBAN: SK5252000000000010103804 SWIFT: OTPVSKBX

Bankunk címe: OTP Slovakia, Záhradnícka 10, 94501 Komárno

Köszönjük!

Magyarországi olvasóink figyelmébe: Kedves Olvasónk!

Kérjük, hogy az egyházaknak adható személyi jövedelemadója 1 százalékát a Magyarországi Zsidó Hitközségek Szövetsége részére ajánlja fel a 0358-as technikai számon. A MAZSIHISZ rendszeresen támogatja a KZSH munkáját!

Külföldi olvasóink figyelmébe: Támogathat már Paypalon keresztül is!

A Komáromi Zsidó Hitközség megnyitotta Paypal számláját, adományait az alábbi címre küldhetik: help@menhaz.sk

Hitközségi Híradó (Spravodaj) – a Komáromi Zsidó Hitközség lapja (mesačník ŽNO v Komárne). Alapítva 5756-ban (1996), **főszerkesztő** – **széfredaktor**: Paszternák Tamás (tamas.paszternak@menhaz.sk), Paszternák András (andras.paszternak@menhaz.sk), **munkatársak** – **spolupracovníci**: Haas Judit, Mgr. Piczek Ferenc, **tördelőszerkesztő** – grafická úprava: Saláth Richárd, **olvasószerkesztő** – jazyková korektúra: Vadász Magda (Budapest), Paszternákné Kertész Zsuzsanna (Komárom), Katarína Potoková (Nitra), **nyomtatás** – tlač: Nec-arte Kft., Komárom, a **KZSH címe** – adresa ŽNO: Židovská náboženská obec, Eötvösa 15, 945 01 Komárno, Slovakia, tel.: 00421/35/7731-224, e-mail: kile@menhaz.sk, tel./fax: 00421/35/7725-355. **Regisztrációs szám**: EV 3424/09. **ISSN** 1337-091x. **IČO**: 34073400. Alapítva 5756-ban. Realizované s finančnou podporou Úradu vlády SR – program Kultúra národnostných menšín 2014. **Lapunk Önnek készült, kérjük ne dobja el!**

Faliújság rövid hírek

✦ a KZSH-t, a HH-t, és a Shalom klubot támogatták: Rimaszombati Zsidó Hitközség, Lanz Roland (Diószeg) és anonimítasukat kérő adományozók. Köszönjük!

✦ Új könyvekkel bővítettük kiskönyvtárunkat. Várjuk olvasóinkat.

✦ A temető őszi karbantartása befejeződött. Amennyiben tudják, támogassák sírkertünk fenntartását.

✦ November hónapban elkészül dr Schnitzer Ármin komáromi főrabbi Zsidó kultúrképek – az életemből című könyvének magyar fordítása. Terveink szerint a könyv magyarul és szlovákul 2015-ben jelenhet meg.

✦ Októberben és novemberben sokan látogatták meg a Menházat és a zsinagógát. Továbbra is örömmel fogadunk mindenkit.

Kóser pékáru

Kóser pékáru az alábbi pénteki napokra rendelhető a pékség teljes választékából (www.koserepkeseg.hu): **2014. december 19.** A rendeléseket szerda délutánig kérjük leadni a kile@menhaz.sk címen vagy a 7731-224-es számon. A pékáru péntek délután vehető át a Menházban. ■

Emlékezünk

Tíz évvel ezelőtt, november 17-én, a reggeli órákban érkezett a tragikus hír Svájcból, hogy szeretett nagybácsink, a Komáromi Zsidó Hitközség támogatója, a Hitközségi Híradó rendszeres olvasója Pasternák Alexander (Sanyi), váratlanul távozott közülünk.

Előző este, miután megkapta újságunk legfrissebb számát, még telefonon érteztünk. A másnapi temetésre megérkezve, zürichi otthonukban még ott hevert az említett lapszám az asztalon. Búcsúzás nélkül ment el, sajnos nem érthette meg a zsinagóga, a Menház megújulását, a temető rendbetételét. Igyekezett segíteni közösségünket, megismertette a komáromi kehlát olyanokkal is, akiket nem kötöttek gyökerek a Duna és a Vág összefolyásához.

Nem telik el úgy rendezvény a Men-

házban, hogy ne futna át az agyamon, vajon Sanyi mit szólna most egy-egy sikeres koncerthez, kulturális vagy vallási programhoz. A rendszerváltás óta sokszor jelen volt személyesen is, a Mártírnapi napokról sosem hiányozhatott. Amikor belépek kis zsinagógánkba, mindig megállok emléktáblája előtt, behunyom a szemem, s hallom, amint barátja, Scheiner Péter filmjében, a családi padban ülve sorolja a zsidó családneveket az ódon épület falai között.

Már tíz éve nincs köztünk, de közös szervező munkánkban a tőle tanul-

takra még most is támaszkodunk. ■

*Dr. Paszternák András,
a Hitközségi Híradó szerkesztőinek nevében*

Komáromban tartotta őszi szemináriumát a Szlovákiai Zsidó Fiatalok Szövetsége

Október 30-tól Komáromban tartotta négynapos összejövetelét a Szlovákiai Zsidó Fiatalok Szövetsége. A szombat fogadására a Menházban került sor Misa Kapustin rabbi vezetésével. Szombat délután megtekintették a zsinagógát és múzeumunk kiállítását. A résztvevők nagyon pozitívan nyilatkoztak a fogadtatásukról. ■

PA

A Concordia vegyeskar koncertje a zsinagógában

Október 24-én vasárnap a Concordia vegyeskar koncertjére került sor a Menházban. A Holokauszt 70. évfordulója alkalmából az áldozatok emléke előtt tisztelegtek Fouret: Requiem című kórusművének előadásával. ■

PZS

A Hidden Child szervezet látogatása

Október 30-án Komáromba kirándult az Elbujtatott Gyerekek nevű szervezet Pozsonyból. Megtekintették: a Menházat, a múzeumot, városnézés után Mirjam Neiger Fleischmann kiállítását. Megköszönték a szívélyes fogadtatást, ígérték, hogy máskor is eljönnek hozzánk. ■

PT

Szavalóversenyen Debrecenben

A Selye János Gimnázium szavalói idén ismét Debrecen Avendégei és versenyzői voltak. 2014. október 19-20-án 16. alkalommal rendezte meg a Debreceni Zsidó Hitközség, Debrecen városa, a Magyarországi Zsidó Hitközségek Szövetsége, a Magyar Zsidó Örökség Közalapítvány a Dr. Kardos Albert Nemzetközi Vers- és Prózamondó Versenyt.

Diákjaim immár hatodik alkalommal kapcsolódtak be ebbe a versenybe. A verseny hagyományosan három fordulóból áll: a versenyzőknek a kötelező versenyanyagból 2 művet kell választaniuk, melyek zsidó származású írók, költők alkotásai. Az elődöntőkben ezeket, ill. a szabadon választott műveket tolmácsolják a versenyzők. Ezek után a zsűri megrostálja a mezőnyt: a másnapi döntőbe kategóriánként csak a legjobb 4-6 szavaló jut tovább.

Idén két diákkal – Kálosi Zsófiával és Lakatos Lilivel – készültünk erre a versenyre; mindketten az ifjúsági kategóriában szerepeltek. Egymás ellenfeleként ugyan, de egymásért is izgultak a lányok.

Zsófi Radnóti Miklós, Szabó T. Anna és Erdős Virág verseivel, míg Lili Radnóti Miklós költeménye mellett hazai, szlovákiai magyar költők verseit szavalta. Mindkét lány remekül állta a sarat, az elmúlt évekhez hasonlóan csupa pozitív véleményt, dicséretet kaptak diákjaim. Az eredmény

Könyvbemutató Nemesócsán

Megjelent Kulcsár Sz. Zsuzsanna: Adalékok Nemesócsa történetéhez című könyvének első kötete, amely tartalmazza a Nemesócsai Zsidó Hitközség történetét is. A szerző kitartó kutatómunkája során került kapcsolatba a KZSH-val, szakmailag és szerény mértékben anyagilag is támogatni tudtuk a könyv megjelenését.

November 9-én a helyi református templomban mutat-

megint a lehető legfényesebbre sikerült: Kálosi Zsófi az 1., Lakatos Lili a 2. helyen végzett.

A zsűri elnöke Drucker Tibor, az Ex Libris Könyvkiadó igazgatója, díszelnöke Nógrádi Gábor író volt.

A zsűri tagjai: Csukás Judit vallástörténész, Fohn Veronika magyar tanár, Dr. Feuermann László magyar tanár, Muzsnay Árpád az Erdélyi Magyar Közművelődési Egyesület (EMKE) elnöke és Nógrádi Gergely író, főkánator voltak.

Számomra két okból is példaértékű ez a rendezvény: ezen a versenyen az ember tényleg érzi, hogy a művészi gondolkodás és önkifejezés a legfontosabb, ez a pár nap meg- és visszaadja a költészet, az irodalom rangját. Továbbá az a szeretet és elfogadás, amely az embert Debrecenben, ill. a szervezők részéről fogadja, a különböző vallások, kultúrák, egyetemes emberi értékek békés egymás mellett élése és megbecsülése példamutató és mindenképpen követendő a mai társadalomban, az emberi kapcsolatokban.

Köszönöm Paszternák Tamásnak, volt diákomnak, aki 2002-ben felhívta figyelmemet erre a rendezvényre, ill. lehetővé tette részvételünket, és aki az elmúlt 12 évben figyelemmel kíséri szereplésünket. Köszönjük a debreceni hitközségnek, a szervezőknek – Zámberi Edith irodavezetőnek – a szíves vendéglátást, a kellemes, élménydús két napot.

Emlékeztetőül a Dr. Kardos Albert Nemzetközi Vers- és Prózamondó Versenyben eddig elért eredményeink:

2002 – Czuczor Nóra – 1. hely

2009 – Szabó Donáta – 1. hely, ifjúsági kategória
Jókai Ágnes – 1. hely, felnőtt kategória

2010 – Ölvecky András – 1. hely, felnőtt kategória

2011 – Szurcsík Ádám – 1. hely, ifjúsági kategória

2012 – Hernandez Franco Vivien – 1. hely, ifjúsági kat.
Szurcsík Ádám – 2. hely, felnőtt kategória

2014 – Kálosi Zsófia – 1. hely, ifjúsági kategória

Lakatos Lili – 2. hely, ifjúsági kategória

A diákok felkészítője Spátay Adriana tanár.

Már most örülünk a jövő év októberében immáron 17. alkalommal megrendezésre kerülő debreceni versenynek, diákjaimnak szívből gratulálok; s remélem, ez a szép sikeresorozat megszakítás nélkül a jövőben is folytatódik. ■

*Spátay Adriana,
a Selye János Gimnázium tanára*

ták be a kötetet, ahol Görözdí Miklós református lelkész mondott köszöntőt, majd bemutatta a művet. Szólt a Lili-um Aurum kiadó vezetője, Hodossy Gyula is. A szerző vetítés keretében ismertette a helyi családokról készülő második kötet tartalmát és gazdag képanyagát.

Az eseményre megtelt a templom, ott voltak a falu és a helyi egyházak vezetői. A támogatók, köztük Pasternák Antal a KZSH képviselőjében, emléklapot vehettek át. A könyv a Spitzer Béla Kiskönyvtárban olvasható.

A szerzőnek ezúton is gratulálunk! ■

EGY ÉV IZRAELBEN

Dr. Paszternák András útinaplója

XXXVI. rész

24 óra pörgés – kutatás,
repülők, visszhang, esküvő

(2011. szeptember 26.)

Tegnap elindult egy új hét, újabb esély valami nagy tudományos eredmény elérésére, újabb hétköznapi kihívások, újabb izraeli élmények. Reggel elmerültem az irodalmazásban. Menynyire jó, hogy az embernek már nem kell könyvtárba mennie, nagy, vaskos bekötött újságokat lapoznia, csak leül az Internet elé, s kitarul előtte elődei és kortársai majdnem teljes publikációs anyaga. A Bar-Illanon hozzáférhető kiadók listája szinte megegyezik az EISZ (Elektronikus Információ Szolgáltatás) által odahaza nyújtottakkal.

Az egyetlen fura dolog ezen a reggelen az volt, hogy nyakkendőben, szövetnadrágban, fehér ingben mentem a kampuszra. A főnök meg is jegyezte, mostantól ez a standard, utalva a csütörtöki Kutatók Éjszakájára, amikor szintén “elegáncsosan” jelentem meg a munkában. Ja, itt jegyzem meg, még egyszer megköszöntem a csütörtök esti alakításom.

Az ebédszünetben az egyetem további feltérképezését tűztem ki célul. Történt ugyanis, hogy az ebay.com internetes aukciós portálon nagyon olcsó ELAL modellekre bukkantam, amelyeket mindenképpen be kellett szerezni a PASZTILAND International Airport számára. Az eladó Hong Kongból postázta a csomagot. Mivel az izraeli posta weboldala szerint már 20-án kézbesítettek a Bar-Illan-ra a küldeményt, a keresésére indultam. A postahivatal az adminisztrációs épület alagsorában található, két ablaknál fogadják az ügyfeleket. Mutattam a feladási számot, mire csak a nevemet kérdezték. Paszternák,

ja a Kémiai Tanszékről, már elvitték a dobozom – hangzott a válasz. Ezek szerint nem sokan kapnak Kínából pakkot a felsőoktatási intézményben, ha így emlékeztek rám. Irány a leveles-szoba a tanszéken. Egyszer a főnökömmel jártam erre még az első napokban. Sehol semmi, a levélszekrényébe nem férhetett be. Nézzük meg a titkárságon, bemegyek, felteszem a kérdést, de már látom is a nevemre szóló dobozt a titkárnő feje felett a polcon. Megérkezett a három régi festésű 747-es, egy cargo és két személyszállító gép. Decemberben majd továbbrepülnek a komáromi Pasztilandba!

Délutánra egy fülhallgatót keresek, persze nincs sehol, így kénytelen vagyok hangosan (a gépem hangszórójára tapadva) meghallgatni a szlovák közszolgálati rádió magyar adóján, a Pátria rádióban, a velem készült interjút (A tudomány világa – 2011. 09. 25.). Beszéltem a kémia szeretetéről, a Béke utás, Selye gimis, ELTE TTK-ás és MTA Kémiai Kutatóközpontos napokról. Szóba került a nanotechnológia, az oktatási tevékenység és az izraeli mindennapok világa is.

Aki azt gondolná, mindezzel lényegében befejeződött a nap, téved. Estére egy esküvőre voltam hivatalos. Igen, a harmadikra az elmúlt 20 nap során. Shmulik másod-unokatestvérem lépett a nős férfiak sorába. Dudi és Granit (az ő esküvőjükön voltam pár napja) fuvarozott el Mitzpe Modiinbe. A dombtetőn tartott szertartás lenyűgöző volt. Állófogadással indult az este, a hűpére (esküvői szertartás a baldachin alatt) egy amfiteátrumban került sor, majd következett a vacsora és a multság, mindez szabad ég alatt. Ott ültem a szépen terített asztal mellett a 300 főt is meghaladó násznépben, és miköz-

ben tradicionálisan „néztem ki a fejemből”, azon tűnődtem, milyen szép is ilyen vidám családi rendezvényekre járni. Mazel tov (jó szerencsét) az ifjú párnak! Mire hazakerültem, már hétfő volt, így ma kicsit zombi fejjel másztam be az egyetemre, de ez már egy másik bejegyzés története.

(2011. szeptember 27.)

Különleges napok következnek, elindul az őszi Nagyünnep sora. Délután a csoport tartott is egy kis összefoglalót, megünnepelendő két MSc.-s mai végzését és a holnap beköszöntő Rosh Hashanat (az év feje), a zsidó új esztendő kezdetét. Véget ér az 5771. zsinagógai év, és átlépünk szerda este 5772-be. A zsidó naptár egyszerre követi a Nap és a Hold állását (luniszoláris), azaz az ünnepek, a napok, mindig este kezdődnek, és este is érnek véget.

Odabent megszokottan teltek a dolgok, kora este leültünk a főnökkel átbeszélni az eddigi eredményeket, kidolgozni a jövő évre (azaz a vasárnap kezdődő hétre) szóló terveket.

Holnap este megáll majd az élet három napra országszerte. Bezárnak a boltok, nem lesz tömegközlekedés, s megtelnek majd a zsinagógák padsorai. Ilyenkor sokan azok közül is elmennek a gyülekezés házába, a Bet HaKnesetbe, akik egyáltalán nem élnek vallásos életet. Idén a Rosh Hashanat közvetlenül követi a Sabesz, így legközelebb vasárnap térnek vissza a dolgok a normális kerékvágásba.

Eddig szinte az összes Rosh Hashana estét a komáromi zsinagógában töltöttem, a Menház ódon falai között. Biztos hiányozni fog a közösség, a család, a pad, ahol egykoron a nagypapám ült apuékkal.

A tradíció szerint Rosh Hashana este a barchesz (fonott kalácsot) vagy az almát mézbe mártjuk, hogy édes legyen a következő év.

Az ünnep alatt megpihen a blogíró is. Békés, boldog, édes, egészséges 5772-t minden Olvasómnak!

Dr. Paszternák András Izraelben átélt kalandjai immár könyv formájában is olvashatók. A Kék-fehér hétköznapiakat keresse a KZsH titkárságán és a facebook.com/izraelkonyv oldalon. Szlovákiában megtalálható a www.didrot.sk, a www.madachkonyv.com, a www.bookline.sk kínálatában. Magyarországon megvásárolható a www.xantusz.hu, www.bookline.hu és a www.libri.hu könyvportálokon. ■

Feuerstein Azriel:

KELJFELJANCSI

12. fejezet 1. rész

„Fröken Ulle, vaelkomme, milyen volt a látogatás otthon? Remélem, hogy mindenki jól van?”

„Igen, hál’ Istennek, mindenki egészséges. Mindig kellemes meglátogatni a rokonságot. Esténként a te írásodat olvastam és ki is javítottam egy pár nyelvtani hibát. Meg kell jegyezni, hogy ahhoz képest, hogy nem született itt, a svéd nyelvben, alig vannak hibák, és ha érezhető valami csekély idegenség, ez a fogalmazásban és a szórendben van, de ehhez nem akartam nyúlni.”

„Szerencsére jó vizuális emlékezőtehetségem van, ezzel szemben azóta, amióta az ütést kaptam a fülemre, hallás után nem tudok semmit megjegyezni. Köszönöm, hogy időt tetszett szentelni a hibák kijavítására, ezt nem is mertem kérni.”

„Igazán nagyon szívesen tettem, Jéorj, de van egy kérdésem. Az első rész befejezésénél azt írod, hogy az édesanyád sikolya az auschwitzi pályaudvaron két egyenlőtlen részre vágta az életedet, és nem nagyon értettem meg, hogy mire gondoltál?”

„Az életem ott ketté lett vágva, két egyenlőtlen részre a mondat egyszerű és szó szerinti értelmében: addig egy jó módúnak mondható polgári családnak voltan az eléggé elkényeztetett egyetlen fia, aki biztos a környezetében és abban, hogy mint a többi, hasonló társadalmi helyzetben lévő osztálytársai, szabadon tervezheti a jövőjét. Most, ettől a perctől fogva, kevesebb értéke van az életemnek, mint akármilyen igás baromének, akit semmilyen törvény se véd, és akire semmilyen szabály sem vonatkozik, akit megölni, megkínozni nemcsak, hogy nem véték, hanem kötelesség.

A két kettévágott rész egyenlőtlen így először is minőségben, tartalomban, de remélhetőleg időben is, az első rész tizenhat évig tartott, a második remélhetőleg hosszabb lesz. Egyenlőtlen a hovatartozás szempontjából is: egy nagy, szerető és óvó családnak voltam a tagja, akinek mindig volt kihez fordulnia és most itt ál-

lok egyedül, egy idegen országban. Elvesztettem a magyar nyelvet is, akármennyi nyelvet fogok bármilyen jól beszélni, ahogy magyarul tudtam, úgy egy nyelvet sem fogok tudni, a magyart sem, mert elfelejték belőle az idők folyamán. Egyenlőtlen a biztonság szempontjából is: azután, ami történt, tudom, hogy mindez megtörténhet, szónoklat, ígéret, megbánás és magyarázat ezt a tényt megváltoztatni nem képes: a holocaust megtörtént, tehát megtörténhet. Mindig lesznek olyan erők, akik ezt megpróbálják majd megkísérelni. És amíg élek, élni fog bennem a kétség, hogy ott az auschwitzi pályaudvaron talán le kellett volna ugranom a peronról és menni velük, osztozni a sorsukban. Mindezek felett megerősödött bennem az a tudat és meggyőződés, amely a holocaust előtt is élt bennem, hogy a zsidóságnak és nekem magamnak nincs más út, mint a saját hazánkban élni, mint minden más nép. Sajnálom, fröken Ulle, hogy ilyen hosszú magyarázatot tetszett kapni, amely olyan kevésbé illik bele ebbe a ritka szép húsvéti időjárásba.”

„Ne haragudj, Jéorj, de van egy eléggé zavaró tulajdonságod, minden áron valami humoros, vagy inkább cinikus megjegyzéssel fejezni be egy komoly témát, amely nincs mindig a helyén. Tudom, hogy ez nem igen fog neked tetszeni, de most, amikor otthon voltam, beszélgettem rólad a lelkipásztorommal, aki sokat segített nekem nehéz helyzetekben. Azt mondta, hogy az Istenben való hit és a bizalom benne nagy segítség minden megpróbáltatásban és erőt meríthetünk belőle, neked is erőt kell méríteni abból a tényből, hogy annyi sok közül pont te maradtál meg. Szerinte, ezért meg kéne értened, hogy ewel a Mindenhatónak valami célja volt és tervei vannak veled. Nagyon nehéz egy keserű sorsot elviselni, ha az ember nem hisz a Mindenhatóban, akinek nem csak ereje, de joga is van a sorsunkat eldönteni, és akinek a szándékai végül is a javunkat szolgálják, ha ezt mi nem is vagyunk képesek

megérteni. Ezért imádkozunk mi, keresztények azért, hogy legyen meg az Ő akarata, ugyanabban az imában, amelyben a mindennapi kenyérünkért könyörgünk. Abban a tényben, hogy a zsidó nép annyi üldöztetés ment keresztül és annyi kiirtási kísérletet élt túl, a lelkipásztorom annak a jelét látja, hogy ennek a népnek fontos szerepe van a nagy isteni tervben és a sok kín, amiben része volt azt a célt szolgálja, hogy megeddze a rá váró küldetésre. Kért engem, hogy bíralak rá az imádkozásra, vagy legalább is arra, hogy a halotti imát, a Kadist, elmondd, ha nem magadért, akkor a szüleid kedvéért, akik hívő emberek voltak.”

„Ha nehéz is hinnem abban, hogy az erő, amely a világunkat irányítja mindig jó, irgalmas és könyörületes, fröken Ulle jó szívében egy percre sem kételkedek és a lelkipásztora őszinteségében és jóakarátában sem, csak azt hiszem, hogy más szerencsétlenségét könnyebb elviselni, mint a magunkét. Ami zsidóságot illeti, a Húsvétal körülbelül egyidejűleg mi a Pészachot, a kovásztalan kenyér ünnepe tartjuk...”

„Miért nem szóltál nekem? Biztosan tudtam volna pászkát szerezni göteborgi hitközségtől.”

„Amint tudni tetszik, ezeknek a parancsolatoknak a betartása nem tartozik a legfőbb gondjaim közé. De amit mondani akartam, Pészach előestéjén a Széder estén, van egy imánk, amelyet az egész család közösen énekel, és amely azt mondja, hogy nem csak Fáraó akart minket elpusztítani, de minden nemzedékben vannak, akik el akarnak bennünket pusztítani, de az Isten kiment minket a kezükből. Én már gyermekkoromban is azt mondtam magamban, hogy mennyire egyszerűbb lenne Neki is és főleg nekünk, ha ahelyett, hogy mindig kimentené a kezükből – azokat, akik megmaradtak – egyszerűen nem engedte volna, hogy a kezük közé kerüljünk, és nem fárasztaná magát és minket minden nemzedékben.”

Folytatása következik...

Löwinger Mancsi szakácskönyvéből

Dekonstrukció és rekonstrukció a konyhában

Sokszor mondják az izraeliekről, hogy türelmetlenek: főleg sorban álláskor, a közlekedési lámpáknál, hosszú beszédek, magyarázatok hallgatásakor. Egy-
más között sem tudunk nyugodtan beszélgetni, hanem folyton egymás szavába vágunk. Nem akarunk senkit se megszégyeníteni, sokan jólneveltek, jó modorúak, türelmesek, kedvesek, de a megbélyegzéssel nehéz vitatkozni, mindenki tud hozni pár példát a türelmetlenségről.

Mind a két nézőpontot be lehet bizonyítani, de vitathatatlan, hogy a gasztronómiai témában nincs sok türelem. Tény az 6 vagy 8 héttel Hanuka előtt cukrászdákban, pékségekben, kávéházakban és szupermarketokban lehet fánkot vásárolni. Mire eljön az ünnep, már mindenki megunja a fánkot és keres valami újdonságot.

Hanuka az olajban sütés ünnepe. Lehet, azért mert a Makkabeusok miután megtisztították a szentélyt és meg akarták gyűjteni a Menórát, csak egy napra elég olajat találtak, de csoda történt és az egy napi olaj nyolc napig égett. Lehet, hogy azóta beültetődött a zsidó népesség izmirigyébe a négy ismert íz mellett egy ötödik, az olajban sült étel íze. A rántott hús a legkedveltebb étel gyerekeknek és felnőtteknek, sokan lemondanak a szigorú diétáról, ha legalább egyszer egy héten rántott húst enni.

Kedves szomszédasszonyomnak észak-afrikai, illetve marokkói konyhája van. Sok ízletes ételt ebben a konyhá-

ban olajban sütnék és pár híres süteményt is. A szpingy nevű fánk nem csak Hanukakor kerül az asztalra, hanem családi ünnepeken is, de sokan, olyanok is, akik nem marokkói konyhán nőttek fel elsajátították a szpingy receptet. Szerintük ez egy egzotikus variációja a tradicionális fánknak.

A spanyol és a dél-amerikai konyhába churros nevű fánk szerepel. Az előnye az, hogy mivel habzsákkal formáljuk, lehet egész kis darabokat készíteni, így lelkiismeretünket megnyugtathatjuk. Persze ha csokoládémázba mártjuk be, amit nálunk legjobban szeretnek, akkor a lelkiismeretünk túlórán fog.

Szpingy recept

Hozzávalók: 1 kg liszt, 5 dkg élesztő, 1/2 pohár cukor, 1/2 kávéskanál só, 8 dl víz.

Elkészítése: A felfutott élesztőt, lisztet, cukrot, sót és 4 dl vizet összekeverjük, hozzá adjuk a maradék vizet és tovább keverjük. A masszának nagyon lágynak kell lennie. Kétszer hagyjuk

duplájára kelni. Mély lábasban kb. 1 1/2 liter olajt melegítünk. A tésztából kis gombócot formálunk, kézzel szalaggá nyújtjuk, amelyből lehet karikát vagy perecformát készíteni. A forró olajba tesszük és minden oldalát kb. 2 percig sütjük. Papírtörőre szedjük és porcukorba megforgatjuk. A szomszédasszonyom lágy mézbe forgatja, mivel én allergiás vagyok a mézre csak a porcukor variációt próbáltam.

Churros recept

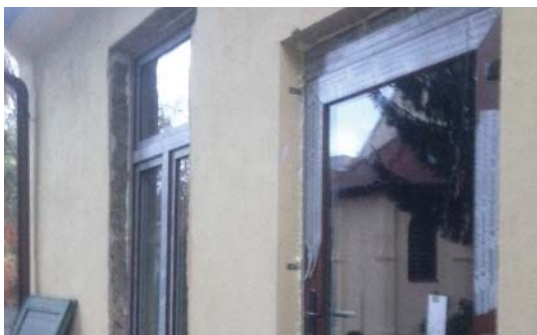
Hozzávalók: 10 dkg vaj, 1/2 kávéskanál só, 1 pohár víz, 1 pohár liszt, 4 tojás.

Elkészítése: Megmelegítjük a vizet, vaját és sót. Apránként hozzáadjuk a lisztet. Mikor a massa elválik az edény falától, levesszük a tűzről és hagyjuk hűlni. Mikor langyos, egyenként hozzáadjuk a tojásokat. Csillag csövű habzsákba tesszük a masszát és tetszés szerint formákat készítünk, rögtön a forró olajba rakjuk. Pár perc után, mikor szép barnára sülték papírtörőre rakjuk, hogy az olaj felszívódjon. Porcukorba lehet forgatni de, lehet csokoládémázba, mézbe, karamellás mázba lehet forgatni. ■

Orna Mondschein

Folytatódott a Menház felújítása

Novemberben kicserélték az egykor Messinger Hajnalka néni által lakott udvari lakás ablakait és ajtaját. Megújult a Mikve bejárata is az Eötvös utca 9-ben. Mindkét ingatlan felújításának folytatását tavasszal tervezzük. ■

A Rose a Komáromi Jókai Színházban

A Komáromi Jókai Színházban **december 18-án és 19-én** este látható a zsidó témájú Rose című monodráma Vári Éva előadásában. A darabot Ilan Eldad izraeli rendező állította színpadra az Orlai produkció keretében, nagy sikerrel megy Budapesten a Spinoza Házban.

A darabról (forrás: www.orlaiprodukcio.hu): *Martin Sherman monodrámája Rose életén keresztül éles rajzú portrét tár elénk a 20. századról is, amelyben minden megváltozott, kivéve az erőszakot, iróniával, nevetve azonban a legsúlyosabb helyzet is könnyebben elviselhető. „Az ember egy hétig üldögél egy fapadon, nevet, sír, vitatkozik, és közben emlékezik a halottakra, sokat eszik, sokat fecseg, végül egész belesajdul a feneke, és mindez arra való, hogy emlékeztessen bennünket: egyazon néphez, fajhoz és kultúrához tartozunk, amely kultúrájának a lényege a sajtó fenék, a panaszkodás, a heves vita, a nyughatatlan elme, a menekülő elme és az atomként fölrobbanó elme, bár az atomot még most sem érttem, de hát megváltoztatta az elmúlt századot, azóta nem olyan a világ, mint azelőtt volt.” ROSE végigélte a 20-ik század borzalmait, a háborút, a varsói gettót, az Exodus utasainak kálváriáját, eltemette és meggyászolta a családját, a férjét és gyerekeit. És*

most újra gyászol: ROSE SÜVET ŰL A gyász az emlékezés ideje, de Rose nem szívesen emlékszik: Túl sokat élt, túl sokat látott. Szeretne megszabadulni a fejében élő képektől-ezért elmeséli, megoszt-

ja velünk élete fontos pillanatait; Minden fájdalmat, örömet és szerelmet. Humorral átszótt, szívet melengető meséje megkapó jiddis Odüsszeia, amely élni akarásról, bölcsességről és emberi hitről tanúskodik. A Rose ősbemutatója 1999-ben volt a londoni Nemzeti Színházban. ■

-pr-

Miriam Neiger Fleischmann irodalmi estje a Duna Menti Múzeumban

Október 24-én került sor a múzeumban Mirjam Neiger Fleischmann irodalmi estjére. Az igazgató üdvözlő szavai után Szabó Csekei Tímea művészettörténész ismertette a szerző életútját. Ezt követően L. Juhász Ilona etnográfus beszélgetett Mirjammal verseskötetéről, izraeli életéről, doktori munkájáról. Molnár Xénia színművésznő előadott néhány verset a Száműzetés című kötetből. Avigdor Hameiri és Ráskai László műveiből. Ezután az alkotó a közönség kérdéseire válaszolt. ■

PZS

Liszka József felvételei

Helyreigazítás!

A szeptemberi számunkban budapesti kirándulásunkról megjelent fotók **Grassl Ferdinánd** munkái. Az októberi számban a Klapka György Múzeum kiállítás megnyitójáról pedig **L. Juhász Ilona** és fotóit közöltük. A szerzők neve kimaradt az említett lapszámokból, elnézésüket kérjük. A fotókat köszönjük! ■

Scheiner Péter filmje elérhető

Scheiner Péter: Naiv álmok című, a KZSH-ról szóló filmje az alábbi linkről tölthető le <http://www.artfilm.ch/naive-traeume> szlovák, német és angol változatban. Terveink szerint hamarosan a Menházban is megtekinthető lesz állandó jelleggel. ■

Návšteva členov organizácie The hidden child Slovakia v Komárne

Jednou z hlavných úloh našej organizácie, ktorá združuje tých, ktorí ako židovské deti prežili holocaust, je spoznávať históriu a kultúru regiónu, v ktorom žijeme.

Dňa 22. októbra 2014 sme uskutočnili dlho pripravovaný zájazd do Komárna. Ešte pred vstupom do Menházu nás privítal predseda ŽNO Komárno p. Anton Pasternák a pani Juditka Haasová. Po príchode sa nás ujala pani Juditka, ktorá nás oboznámila s programom, ktorý bol pre nás pripravený. Po úvode sme prešli do synagógy, ktorá je situovaná priamo v Menháze. Tu nás pán predseda Anton Pasternák privítal a oboznámil nás s históriou nielen ŽNO, ale v tomto kontexte s históriou celého okolia Komárna. Synagóga je útulná a veľmi pekná. Má zaujímavé riešenie Áron ha kodeš a Almemór. Mnohým z nás sa z tohto krásneho priestoru ani nechcelo vstať a odísť. Takým silným a hlbokým dojmom na nás zapôsobil. Po obede v neďalekej reštaurácii, s ktorým boli všetci spokojní, sme sa presunuli do Podunajského múzea. Zaujali nás aj exponáty zo zbierok prírodovedného múzea, ale zlatým klincom bola výstava na pamiatku 10-ročnej Mariky, ktorú z Komárna deportovali priamo do Osvienčimu. Veľkým prekvapením pre nás bolo, že medzi nás zavítala pani Miriam Neiger Fleischmannová z Izraela. Maliarka, kto-

rá žije a tvorí v Jeruzaleme, nás postupne oboznámila so všetkými exponátmi, ktoré na výstave vytvárajú jeden ucelený komplexný obraz. Silný dojem v nás zanechala okrem iného aj báseň, ktorá v štyroch jazykoch, v hebrejčine, slovenčine, maďarčine a v angličtine bola inštalovaná za sieťou s talisom, ktorý v nás evokuje spomienku na tých našich rodinných príslušníkov, ktorí nemali toľko šťastia ako my, aby prežili, ak sa to dá takto povedať.

Z múzea sme sa v sychravom jesennom mrhnutí vrátili plní nevšedných dojmov späť do Menházu, aby sme ochutnali zákusky z cukrárne, ktorá tu sídli. Keď sme sa občerstvili a pookriali, naša predsedkyňa Dr. Anita Podhorná sa poďakovala p. A. Pasternákovi a pani Juditke Haasovej za milé prijatie a za organizačne výborne zvládnuté podujatie. Zhodnotili sme, že takéto zájazdy majú vysokú výchovnú a vzdelávaciu hodnotu a sú pre našich členov veľkým prínosom. Preto aj v budúcom období naplánuje výbor našej organizácie podobný kultúrno-historický zájazd. Za všetkých 35 účastníkov sa chcem aj touto cestou poďakovať všetkým, ktorí sa na organizácii tohto zájazdu podieľali. ■

Ivan Pasternák

Sviatok otvorených stánkov v Mosonmagyaróvári

Mosonmagyaróvár bol domovom nezvyčajnej akcie v 4. deň sviatku Sukot. Táto udalosť bola mimoriadna nie iba preto, že už dlhé roky nepostavili stánok v meste, ale aj preto, lebo predseda tamjšej ŽNO László Ligeti a rabín Zoltán Radnóti pozvali na túto udalosť hostí aj z iných miest. Oslavu viedol rabín Zoltán Radnóti. Hovoril o sviatku stánkov, o význame štyroch používaných rastlín a o micvách Sukotu. Následne jeden člen ŽNO z mesta Sopron podal referát o udalostiach usporiadaných pri príležitosti 70. výročia holocaustu, po ňom nasledoval predseda ŽNO zo Szombathelyu,

ktorý hovoril o skúsenostiach z pamätného roku. Predseda ŽNO Antal Pasternák referoval o dnešnom stave v našej ŽNO. Pokračovalo sa pesničkami, ktoré za sprievodu gitary spievalo 60 prítomných. Rabín Zoltán Radnóti hovoril o budovaní komunity, po ňom vystúpil predseda ŽNO z Győru Tibor Villányi s referátom o dnešnom živote a novinkách z ich komunity. Prítomní mali možnosť ochutnať vynikajúce kóšer zákusky a občerstviť sa ovocím. ■

Dóri Miklós

Predstavenie knihy v Zemianskej Olči

Vyšiel prvý zväzok knihy Zuzany S. Kulcsár Doplnky k histórii Zemianskej Olče, ktorá obsahuje aj históriu židovskej komunity. Autorka sa vytrvalou výskumnou prácou dostala do kontaktu s našou ŽNO, my sme zase po odbornej stránke a skromnou finančnou podporou prispeli k vydaniu knihy.

Knihu predstavili v miestnom kostole reformovanej cirkvi

9. novembra. Duchovný Miklós Görözdí privítal zúčastnených a predstavil publikáciu. Prehovoril aj Gyula Hodossy, vedúci vydavateľstva Lilium Aurum. Autorka v priebehu premietania oboznámila prítomných s obsahom druhého zväzku, ktorý bude o miestnych rodinách a bude obsahovať aj bohatý fotografický materiál.

Pri tejto udalosti sa zaplnil kostol, prítomní boli predstavitelia obce a miestnej cirkvi. Podporovatelia, medzi nimi v zastúpení ŽNO Anton Pasternák, prevzali pamätný list. Kniha je k dispozícii v našej knižnici Bélu Spitzera.

Autorke aj touto cestou blahoželáme! ■

Spomienka

Je to už desať rokov, čo 17. novembra v ranných hodinách prišla tragická správa zo Švajčiarska, že nás nečakane opustil náš milovaný strýko Alexander (Šani) Pasternák, ktorý podporoval ŽNO v Komárne a bol pravidelným čitateľom Spravodajcu.

Predchádzajúci večer, po tom čo obdržal najnovšie číslo časopisu, sme sa s ním ešte rozprávali. Na druhý deň, keď sme prišli na pohreb, na stole jeho bytu ležalo najnovšie číslo Spravodajcu. Opustil nás bez rozlúčky, už sa nedožil rekonštrukcie synagógy a Menházu, ani obnovy cintorína. Pokiaľ mohol, vždy pomáhal našej komunite. Komárňanskú

kehilu tak spoznávali aj tí, ktorých k mestu na sútoku Dunaja a Váhu nič neviazalo.

Pri každej akcii, usporiadanej v Menháze, mi vždy prebehne hlavou, čo by na to povedal Šani, aké úspešné koncerty, kultúrne alebo cirkevné programy tu poriadame. Po nežnej revolúcii bol u nás mnohokrát a nevynechal ani

jedinú spomienku na martýrov. Keď vstúpim do synagógy, vždy sa zastavím pri jeho pamätnej tabuli, zatvorím oči a počujem, ako vo filme, ktorý natočil jeho priateľ Peter Scheiner, sediac v rodinnej lavici, vymenúva medzi starými múrmi synagógy mená židovských rodín.

Napriek tomu, že už desať rokov nie je medzi nami, v našej organizačnej práci sa ešte vždy opierame o to, čo sme sa od neho naučili. ■

*V mene redaktorov Spravodajcu
dr. András Paszternák*

Literárny večer Miriam Neiger Fleischmannovej v Podunajskom múzeu

Dňa 24. októbra 2014 sa v Podunajskom múzeu uskutočnil literárny večer Miriam Neiger Fleischmannovej. Po uvítacích slovách riaditeľa múzea, hovorila kunsthistorička Tímea Szabó Csekei o životnej dráhe autorky. Následne sa etnografička Ilona L. Juhász rozprávala s autorkou o jej poézii, živote v Izraeli, o doktorskej práci. Herečka Xénia Molnár predniesla niekoľko básní zo zbierky Vyhnanstvo z diel Avigdora Hameira a László Ráskaiho. Na záver autorka odpovedala na otázky záujemcov. ■

PZS

Slovenská únia židovskej mládeže usporiadala v Komárne jesenný seminár

VKomárne prebiehalo od 30. októbra štvordňové stretnutie Slovenskej únie židovskej mládeže. Uvítanie soboty bolo v Menháze, pod vedením rabína Mišu Kapustina. V sobotu poobede navštívili prítomní synagógu a múzeum. Účastníci sa pozitívne vyjadrili o prijatí v Komárne. ■

Koncert zmiešaného zboru Concordia v synagóge

Vnedeľu 24. októbra sa v Menháze uskutočnil koncert zmiešaného zboru Concordia. Vystúpenie sa uskutočnilo pri príležitosti 70. výročia holokaustu a prednesom Fourt Requiem si spevokol uctil pamiatku martýrov. ■

PZS

Blahoželáme Emese Számadó

Riaditeľka Múzea Gy. Klapku v Komárome, pani Emese Számadó, obdržala regionálnu cenu Prima. V mene našej ŽNO jej gratulujeme a prajeme ďalšie úspechy v práci! ■

Úspešné tendre

O päť sme boli úspešní. Získali sme finančné prostriedky od Ústavu Balassiho (Balassi Intézet). Zanedlho začneme vzdelávací program pre tých žiakov, ktorí sa chcú zahĺbiť do výskumu života Židov v Komárne. Výzvu zverejníme v decembrovom čísle. ■

Dostupný je film Petra Scheinera

Film o našej ŽNO - Naivné sny od Petra Scheinera si môžete stiahnuť z nasledujúcej adresy: <http://www.artfilm.ch/naive-traeume> v slovenskej, nemeckej a anglickej verzii. Film bude zanedlho stále dostupný aj v Menháze. ■

Kóšer pečivo

Kóšer pečivá z pekárne (www.koserpekseg.hu) si môžete objednať na nasledujúci **piatok, 19. decembra**. Objednávky odovzdajte najneskôr do stredy popoludnia na adrese kile@menhaz.sk, alebo na tel. čísle 7731-224. Pečivo si môžete prevziať v piatok poobede v Menháze. ■

Žiadame Vašu podporu

Vážení čitatelia!

Prosíme Vás, aby ste podľa Vašich možností podporovali programy ŽNO v Komárne, ako aj vydávanie Spravodaja, údržbu budov a obnovu cintorína.

Od 1. januára 2008 môžete zasielať peniaze na nasledujúce účty (je možnosť platiť osobne na sekretariáte, ako aj poukázanie peňazí šekom):

Poukázanie peňazí z územia SR:

26384962/0900- Slovenská sporiteľňa alebo
10103804/5200- OTP Slovakia

Poukázanie peňazí zo zahraničia:

Adresa: Židovská náboženská obec v Komárne, Eötvösa 15, 94501 Komárno, Slovenská republika

IBAN: SK0609000000000026384962 SWIFT: GIBASKBX
Adresa banky: Slovenská sporiteľňa, Palatínova 33, 94501 Komárno

alebo

IBAN: SK5252000000000010103804 SWIFT: OTPVSKBX
Adresa banky: OTP Slovakia, Záhradnícka 10, 94501 Komárno

Ďakujeme!

Krátke správy

☆ ŽNO, Spravodajcu a klub Šalom podporili: Roland Lanz (Sládkovičovo), ŽNO Rimavská Sobota a ďalší, ktorí si priali zostať v anonymite! Ďakujeme!

☆ Do našej knižnice pribudli ďalšie knihy, čakáme na čitateľov.

☆ Dokončili sa jesenné práce na cintoríne. Prosíme vás, ak máte možnosť, podporte údržbu cintorína!

☆ V novembri sa dokončili práce na maďarskom preklade knihy bývalého hlavného rabína mesta Komárno dr. Ármina Schnitzera Židovské kultúrne obrazy z môjho života. Kniha vyjde v slovenskom a maďarskom jazyku v roku 2015.

☆ V októbri a v novembri mnohí navštívili Menház a synagógu. Aj naďalej s radosťou uvítame návštevníkov!

Oprava

Fotografie z výletu do Budapešti, uverejnené v našom septembrovom čísle, sú dielom Ferdinanda Grassla. V septembrovom čísle sme uverejnili fotografie Ilony L. Juhász o otvorení výstavy v Múzeu Gy. Klapku. Ospravedlňujeme sa, že sme neuviedli mená autorov! Ďakujeme im za ich prácu! ■

Jesenný seminár v Komárne

Slovenská únia židovskej mládeže usporiadala v Komárne jesenný seminár – (strana 3.)

Pozvánka na Chanuku

ŽNO v Komárne týmto pozýva všetkých záujemcov na stretnutie pri príležitosti sviatku Chanuka, ktoré sa uskutoční **v nedeľu 21. decembra 2014 o 14.30 hod.** vo veľkej sále Dôstojníckeho pavilónu. S novým programom vystúpi Pressburger Klezmer Band. Koncert je realizovaný s finančnou podporou Úradu vlády SR, program Kultúra národnostných menšín 2014. Slávnostné zapálenie chanukových sviečok vykoná Mihály Riszovannij. Oslavujme spoločne sviatok svetiel! ■

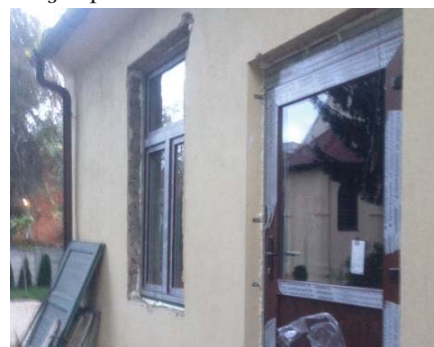

Blahoželáme novému primátorovi mesta Komárno

Naša ŽNO zaslala blahoprajný list pánu László Studenbekovi pri príležitosti jeho zvolenia za primátora mesta. V uplynulých rokoch sme spoločne organizovali celý rad koncertov a výstav. Veríme, že aj v budúcnosti budeme môcť úspešne spolupracovať! ■

Pokračujeme v rekonštrukcii Menházu

V prebehu mesiaca november sme vymenili okná a dvere v byte vo dvore, kde voľakedy bývala pani Hajnalka Messingerová. Obnovili sme aj vchod do mikve na Ulici Eötvösa č. 9. V rekonštrukčných prácach na obidvoch nehnuteľnostiach budeme na jar pokračovať. ■

Chanuka

V tomto roku sa Chanuka začne zapálením prvej sviečky večer 16. decembra. Poslednú sviečku zapálime 24. decembra večer. Ak potrebujete chanukové sviečky, prihláste sa na sekretariáte. Hag sameach! ■

Tryzna v roku 2015

Touto cestou oznamujeme záujemcom, že spomienka na martýrov sa v Komárne uskutoční v nedeľu 14. júna 2015. ■

